

महाराष्ट्र शासन कृषि विभाग-

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प

३० ब, आर्केड, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, कफ परेड, मुंबई-४०० ००५

दूरध्वनी क्र.०२२-२२१६३३५१/२

ई-मेल :-mahapocra@gmail.com

जा.क्र.नादेकृसंप्र-१११९/कृषिविद्या/कृ.या/प्र.क्र.१९८/१३५ /२०१९

दि.०३.०२.२०२०

०४.०२.२०२०

प्रति,

जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी
(प्रकल्पातील सर्व जिल्हे)

विषय: नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत

हवामान अनुकूल कृषि यांत्रिकीकरण मार्गदर्शक सूचना सन २०१९-२०...

संदर्भ: १.केंद्र पुरस्कृत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान २०१८-१९ दि. २१/०२/२०१९

२.कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान २०१९-२० मार्गदर्शक सूचना: कृषि आयुक्तालय, पुणे यांचे

पत्र क्र. जा.क्र./कृयाउअ/गुनि-५/मा.सू. १९-२०/२०१४/२०१९, दि. २९ जुलै, २०१९

३. दि. २६/११/२०१९ रोजीच्या तांत्रिक सल्लागार समितीची मान्यता

४. या कार्यालयाचे पत्र क्र. नादेकृसंप्र-१११९/कृषिविद्या/प्र.क्र.१९८/१०६/२०१९. दि. ३.१२.२०१९

उपरोक्त विषयास अनुसरून, नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत A: हवामान अनुकूल कृषि पद्धती या घटकामध्ये A२.७ हवामान अनुकूल कृषि यांत्रिकीकरण हा उपघटक नव्याने समाविष्ट करण्यात आलेला आहे. सदर पत्र ४ अन्वये सदर उपघटकासाठी देय असलेले अर्थसहाय्याबाबत कळविण्यात आलेले आहे. तरी सदर घटकाची सविस्तर मार्गदर्शक सूचना तथा जिल्हानिहाय व वर्षनिहाय लक्षांक या पत्रासोबत सहपत्रित करण्यात येत आहे. तरी आपल्या जिल्ह्यासाठी निर्धारित आर्थिक लक्षांकाच्या अधिन राहून घटकाची अंमलबजावणी करण्यात यावी. यासाठी प्रत्येक प्रकल्प गावांमध्ये यांत्रिकीकरणाचा लाभ दिला जाईल यादृष्टीने लाभार्थी निवड होईल याबाबत दक्षता घ्यावी.

सोबत: मार्गदर्शक सूचना व लक्षांक

५.२.२०

प्रकल्प संचालक

नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प

प्रत, माहितीस्तव

१. कृषि आयुक्त, कृषि आयुक्तालय, पुणे
२. जिल्हाधिकारी, (प्रकल्पातील सर्व जिल्हे)
३. संचालक (नि व गु. नि), कृषि आयुक्तालय, पुणे
४. कृषि सहसंचालक, औरंगाबाद, लातूर, अमरावती, नागपूर, नाशिक

प्रत, माहिती व पुढील कार्यवाहिस्तव

१. प्रकल्प संचालक, आत्मा (प्रकल्पातील सर्व जिल्हे)
२. उपविभागीय कृषि अधिकारी (प्रकल्पातील सर्व जिल्हे)

हवामान अनुकूल कृषि यांत्रिकीकरण मार्गदर्शक सुचना

घटक	: A हवामान अनुकूल कृषि पद्धती
उपघटक	: A २.७ हवामान अनुकूल कृषि यांत्रिकीकरण

१. पार्श्वभूमी: नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पांतर्गत शेतकऱ्यांना बदलत्या हवामानाशी जुळवून घेण्यासाठी हवामान अनुकूल तंत्रज्ञान अवलंब करण्यास प्रवृत्त करणे या उद्देशाने प्रकल्पांतर्गत विशेष प्रयत्न करण्यात येत आहेत. मागील काही वर्षातील हवामानातील बदल व पर्जन्यमानातील अनिश्चितता जसे पावसाचे एकूण कमी दिवस, कमी वेळेत जास्त पाऊस, सरासरीपेक्षा कमी पाऊस, पावसाचा तीन आठवड्यांपेक्षा जास्त खंड, मान्सूनचे उशिरा आगमन व वेळेपूर्वी निघून जाणे, गारपीट व अवेळी पाऊस या सर्व हवामानातील बदलामुळे पाणी टंचाई (पिण्यासाठी, जनावरांसाठी, पिकांसाठी), पिकांच्या उत्पादनात व उत्पादकतेत घट, कृषी उत्पादन वाढीचा दर घटणे, अल्प व अत्यल्प भुधारक शेतकऱ्यांमध्ये नैराश्य, ग्रामीण भागाकडून शहराकडे स्थलांतर होऊ लागले इ. परिणाम दिसून येत आहेत. या सर्व परिणामामुळे वेळेत पेरणी न होणे, मजुरांची कमतरता, जमिनीची धूप इ. संभाव्य दूरगामी परिणाम दिसून येत आहेत. लागवडी योग्य जमिनीतून किंवा घटलेल्या लागवडीयोग्य जमिनीतून भविष्यात अधिक उत्पादन व अधिक उत्पन्न घेण्यासाठी, तसेच शेतकऱ्यांना व प्रामुख्याने लहान व किरकोळ शेतकऱ्यांना अधिक उत्पन्न मिळवून देण्यासाठी पारंपरिक शेतीपद्धतीतून आधुनिक शेतीकडे वळण्याची गरज आहे.

बदलत्या हवामानानुसार जमिनीतील ओलाव्याचे संवर्धन, पावसाच्या पाण्याचे नियोजनासाठी मशागतीची पद्धत, वेळेवर व योग्य मात्रेत खते-बियाणे पेरणी, आंतरमशागत, फवारणी, काढणी, मळणी, प्राथमिक प्रक्रिया, साठवण, वाहतूक व विक्री इत्यादी कामे करण्यासाठी अत्याधुनिक कृषि यंत्रांची गरज आज प्रकर्षाने जाणवत आहे. बीबीएफ व इतर यंत्रांच्या वापरामुळे पावसातील खंडाच्या काळात जमिनीतील ओलावा टिकवणे, अतिपावसाच्या काळात पाण्याचा निचरा करणे, उत्तम मशागत, निविष्टांचा काटेकोर वापर, वेळेवर काढणी व मळणी, उत्पादन खर्चामध्ये बचत असे काही दृश्य फायदे दिसून आले आहेत. म्हणून शेतीमधील विविध कामासाठी आवश्यक कृषी औजारांची उपलब्धता वाढविणे गरजेचे आहे. बहुतांशी कृषी औजारे चालविण्यासाठी ट्रॅक्टरची आवश्यकता असल्याने वैयक्तिक लाभार्थी स्तरावर ट्रॅक्टर आणि कृषी औजारे घेणेसाठी प्रकल्प गावातील शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य देण्यात येणार आहे. तसेच रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञानाचा अवलंब करणाऱ्या शेतकऱ्यांना भाडे तत्वावर औजारे सेवा पुरविण्याच्या उद्देशाने ट्रॅक्टर या घटकासोबत बीबीएफ यंत्र घेणे बंधनकारक करण्यात येत आहे. रुंद वाफा व सरी पेरणी यंत्र (बीबीएफ यंत्र) मार्गदर्शक सूचना दि.०३/०९/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये निर्गमित करण्यात आलेली आहे.

प्रकल्प जिल्ह्यातील पीकरचना आणि शेतीपद्धती यांचा विचार करून केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या कृषी यंत्रे/औजारांपैकी हवामान अनुकूल तंत्रज्ञानासाठी आवश्यक असणारी कृषी यंत्रे/औजारे यांची यादी कृषी विद्यापीठ/कृषी विज्ञान केंद्रांच्या मदतीने तयार करणे गरजेचे आहे. त्यानुसार प्रकल्पातील शेतकऱ्यांना कृषी यंत्रसामुग्री/औजारे खरेदीस प्रोत्साहित करणे व त्याद्वारे हवामान अनुकूल शेतीस पूरक कृषि यांत्रिकीकरणास प्रोत्साहन देणे तसेच वैयक्तिक स्तरावर भाडे तत्वावर औजारे सेवा पुरविणे हे कृषि यांत्रिकीकरण घटकाचे प्रमुख उद्देश आहेत.

२. घटकाचा उद्देश:

१. बदलत्या हवामानाशी तोंड देण्यास शेतकऱ्यांना सक्षम करण्यासाठी कृषि यांत्रिकीकरणास प्रोत्साहन देणे.
२. पीक रचनेनुसार आवश्यक कृषि औजारे घेण्यासाठी प्रकल्प गावातील शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य करणे.

३. हवामान अनुकूल शेतीपद्धतीमध्ये ट्रॅक्टर आणि इतर कृषी औजारांची भाडे तत्वावर सेवा गाव स्तरावर उपलब्ध करून देणे.
४. कृषि यांत्रिकीकरणाच्या द्वारे रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञान आणि इतर हवामान अनुकूल तंत्रज्ञानाचा अवलंब वाढविणे.

३. लाभार्थी निवडीचे निकष:

अ) ट्रॅक्टर + बीबीएफ यंत्रासाठी लाभार्थी निवड:

१. प्रकल्प गावासाठी प्रस्तुत घटकांतर्गत अर्थसहाय्य देणेसाठी ट्रॅक्टरची कमाल संख्या निर्धारित करण्यात येत असून त्यासाठी गावातील निव्वळ पेरणी क्षेत्र आधारभूत मानण्यात यावे आणि सदर क्षेत्र सन २०११ च्या सर्वसाधारण जनगणनेनुसार घेण्यात यावे. सदर क्षेत्राच्या आधारे प्रती २०० हेक्टर निव्वळ पेरणी क्षेत्राकरिता १ ट्रॅक्टर याप्रमाणे प्रकल्प गावासाठी ट्रॅक्टर संख्या निर्धारित करण्यात यावी. २००० हेक्टर किंवा अधिक निव्वळ पेरणी क्षेत्र असलेल्या गावांसाठी ट्रॅक्टरची संख्या कमाल १० राहिल. ट्रॅक्टरसाठी गावातील लक्षांक निश्चित करताना सर्व गावांमध्ये किमान २ ट्रॅक्टर मिळतील अशी दक्षता घेण्यात यावी. तसेच उपलब्ध वार्षिक निधीच्या अधिन राहून या घटकाची अंमलबजावणी करण्यात यावी. निर्धारित केलेल्या संख्येपैकी ५० % हिस्सा अनु. जाती, अनु. जमाती, विमुक्त व भटक्या जमाती इ. प्रवर्गासाठी एकत्रितपणे राखीव ठेवण्यात यावा. अनु. जाती, अनु. जमाती, विमुक्त व भटक्या जमाती प्रवर्गामधून तसेच इतर प्रवर्गामधून महिला आणि दिव्यांग शेतकऱ्यांच्या अर्जांना प्राधान्य देण्यात यावे.
२. ट्रॅक्टर या घटकासाठी अर्ज करणाऱ्या शेतकऱ्याकडे किमान १ हेक्टर जमीनधारणा असणे बंधनकारक आहे.
३. अर्जदारास ट्रॅक्टरसोबतच बीबीएफ यंत्रासाठी देखील अर्ज करणे बंधनकारक राहिल.
४. अर्जदाराचे कुटुंबातील (कुटुंब म्हणजे आई-वडील व त्यांच्यावर अवलंबून असलेली अविवाहीत अपत्य) आई-वडील अथवा त्यांच्यावर अवलंबून असलेल्या अविवाहीत अपत्यांच्या नावे ट्रॅक्टर असल्यास सदर अर्जदार नवीन ट्रॅक्टर या बाबीसाठी पात्र राहणार नाही.
५. ट्रॅक्टर खरेदीसाठी एका कुटुंबातील फक्त एका सदस्यास अर्ज करण्याची मुभा राहिल.
६. वरील १ ते ५ मधील निकषानुसार ट्रॅक्टर या घटकासाठी प्राप्त अर्जांची छाननी करताना ग्राम कृषि संजीवनी समितीने (VCRMC) अनु.जाती/जमाती, महिला, दिव्यांग व इतर शेतकरी या प्राधान्यक्रमाने अर्जदारांची यादी तयार करावी.
७. अनु. जाती, अनु. जमाती, विमुक्त व भटक्या जमाती प्रवर्गाच्या राखीव हिस्स्यासाठी सदर प्रवर्गातून प्राप्त अर्जांना प्राधान्यक्रमाने मंजुरी देण्यात यावी. सदर प्रवर्गातील अर्ज संख्या संबंधित गावासाठी निर्धारित केलेल्या संख्येच्या ५० % पेक्षा अधिक असल्यास सोडत प्रक्रिया राबवावी. जर राखीव प्रवर्गासाठी निर्धारित संख्येइतके अर्ज प्राप्त झाले नाही तरी ती संख्या तशीच राखीव ठेवण्यात यावी.
८. इतर प्रवर्गातील शेतकऱ्यांचे संबंधित गावासाठी निर्धारित केलेल्या संख्येच्या ५०% राहिल. निर्धारित संख्येपेक्षा अधिक अर्ज प्राप्त झाल्यास सदर अर्जांपैकी लाभार्थी निवड करण्यासाठी सोडत प्रक्रिया राबवावी.
९. सदर सोडत प्रक्रिया संबंधित गाव ज्या कृषी मंडळामध्ये येत आहे त्या मंडळाचे मंडळ कृषी अधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली पारदर्शक पद्धतीने राबवावी. यासाठी ग्रामसेवक, कृषी सहाय्यक, समूह सहाय्यक व ग्राम कृषी संजीवनी समितीचे सदस्य तसेच ट्रॅक्टरसाठी अर्ज केलेले शेतकरी यांच्या उपस्थिती मध्ये सोडत काढावी.
१०. सदर सोडतीकरिता उपस्थित असलेल्या अर्जदारांना ट्रॅक्टर+बीबीएफ यंत्र या घटकासाठी सोडत प्रक्रियेची सविस्तर माहिती द्यावी.
११. वरीलप्रमाणे संबंधित प्रकल्प गावातील ट्रॅक्टर+बीबीएफ यंत्र घटकासाठी पात्र अर्जदारांची यादी अंतिम करण्यात यावी.

आ) ट्रॅक्टरव्यतिरिक्त इतर यंत्र/औजारांसाठी लाभार्थी निवड

१. प्रकल्पांतर्गत निवड केलेल्या गावासाठीच्या ग्राम कृषि संजीवनी समितीने (VCRMC) मान्यता दिलेले अत्यल्प व अल्प भूधारक शेतकऱ्यांना, अनु.जाती/जमाती, महिला, दिव्यांग व इतर शेतकरी या प्राधान्यक्रमाने निवड करून लाभ देण्यात येईल.
२. सदर घटकासाठी इतर कोणत्याही योजनेतून लाभ घेतलेल्या शेतकऱ्यांना त्याच औजारासाठी पुनश्च लाभ देय असणार नाही.
३. प्रकल्प कालावधीमध्ये एका शेतकऱ्यास ट्रॅक्टरचलित यंत्र/औजारांपैकी बीबीएफ यंत्राशिवाय कोणत्याही एका यंत्र/औजारासाठी अर्ज करता येईल.
४. ट्रॅक्टरचलित यंत्र/औजारांची मागणी करणाऱ्या शेतकऱ्यांकडे सदर यंत्र/औजार चालविण्यासाठी आवश्यक अश्वशक्तीचा ट्रॅक्टर असणे अनिवार्य आहे.
५. अर्जदाराचे कुटुंबातील आई-वडील अथवा त्यांच्यावर अवलंबून असलेल्या अविवाहित अपत्यांच्या नावे ट्रॅक्टर असल्यास आणि सदर कुटुंबातील अन्य सदस्याने ट्रॅक्टर चलीत यंत्र/औजारांसाठी अर्ज केला असल्यास असे अर्ज स्वीकारण्यात यावे. तथापि या करीता संबंधीत अर्जदारास कुटुंबातील सदस्यांच्या नावावर ट्रॅक्टर असल्याचा पुरावा (RC पुस्तिका प्रत) सादर करणे बंधनकारक राहिल.
६. ट्रॅक्टरचलित नसलेल्या कृषी यंत्र/औजार खरेदीसाठी एका कुटुंबातील फक्त एका सदस्यास अर्ज करण्याची मुभा राहिल.
७. कृषी यंत्र/औजारांकरिता लाभार्थी निवड प्रक्रियेमध्ये प्रकल्पाने निर्धारित केलेल्या प्राधान्यक्रमानुसार लाभार्थी निवड करावी.

४. अर्थसहाय्य:

१. सदर घटकासाठी अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, महिला व २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असणाऱ्या शेतकऱ्यांसाठी आणि २-५ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असणाऱ्या शेतकऱ्यांसाठी वेगवेगळे अर्थसहायाचे प्रमाण निर्धारित केले असून त्याचा औजार निहाय तपशील प्रपत्र १ मध्ये नमूद केलेला आहे. केंद्र पुरस्कृत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान मार्गदर्शक सूचना मध्ये नमूद केलेल्या तांत्रिक निकषानुसार यंत्र/औजारे असणे बंधनकारक आहे. अनुदानाची परिगणना राज्य पुरस्कृत कृषि यांत्रिकीकरण योजना सन २०१९-२० आणि केंद्र पुरस्कृत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान मार्गदर्शक सूचना मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे राहिल. सदर सूचनांमध्ये औजारनिहाय अनुदानाची मर्यादा निर्धारित केलेली आहे (प्रपत्र-१). यामध्ये केंद्र/ राज्य शासनाकडून वेळोवेळी होणारे बदल लागू राहतील.
२. ट्रॅक्टर साठी २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असणाऱ्या शेतकऱ्यांसाठी किंमतीच्या ५० टक्के किंवा रु. १.२५ लाख यापैकी जी कमी असेल ते आणि २-५ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असणाऱ्या शेतकऱ्यांसाठी किंमतीच्या ४० टक्के किंवा रु. १.०० लाख यापैकी जी कमी असेल ते अनुदान अनुज्ञेय राहिल. ट्रॅक्टरसोबत बंधनकारक असलेल्या बीबीएफ यंत्रासाठी दि. ०३/०१/२०२० रोजी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार अर्थसहाय्य देय राहिल.
३. ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सच्या केंद्र शासनाने मंजूर केलेल्या यादीतील मॉडेल/मेकलाच अनुदान अनुज्ञेय असून केंद्र शासनाच्या यादीव्यतीरीक्त इतर ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सला अनुदान देय राहणार नाही. केंद्र शासनाने मंजूर केलेल्या औजारांची यादी प्रकल्पाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

५. अंमलबजावणीची कार्यपद्धती : अंमलबजावणीतील विविध स्तरावरील जबाबदाऱ्या

लाभार्थी

१. सदर घटकांतर्गत ट्रॅक्टर तसेच इतर औजारांसाठी मुद्दा क्र. ३ (लाभार्थी निवडीचे निकष) मध्ये नमूद निकषानुसार पात्र असणाऱ्या इच्छुक शेतकऱ्यांनी प्रस्तुत प्रकल्पाच्या

<https://dbt.mahapocra.gov.in> या संकेतस्थळावर समूह सहाय्यकाच्या मदतीने नोंदणी करून अर्ज करावा. तसेच खालीलप्रमाणे कागदपत्रे ऑनलाईन अपलोड करावीत.

अ) लाभार्थ्यांचा ७/१२ व ८-अ चा उतारा.

आ) लाभार्थी अनुसूचित जाती व जमाती प्रवर्गातील असल्यास वैध अधिकाऱ्यांचे प्रमाणपत्र.

२. ट्रॅक्टर या घटकाकरिता सोडत प्रक्रिया घोषित केल्यास सदर सोडतीस उपस्थित राहणे.
३. पूर्वसंमती प्राप्त झालेनंतर ४५ दिवसांच्या आत मंजूर केलेल्या कृषी औजाराची खरेदी करणे आवश्यक आहे. विहित मुदतीत खरेदी प्रक्रिया पूर्ण न झाल्यास सदर घटकाच्या अर्जासाठी दिलेली पूर्वसंमती रद्द करण्यात येईल.
४. मार्गदर्शक सूचनानुसार दिलेल्या तांत्रिक निकषाप्रमाणे (प्रपत्र १ मध्ये नमूद) साहित्य खरेदी करणे बंधनकारक राहिल.
५. पूर्व संमतीनुसार आवश्यक यंत्रसामुग्री उपलब्ध करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित लाभार्थ्यांची राहिल तसेच ट्रॅक्टर साठी पूर्वसंमती मिळालेल्या लाभार्थ्यांनी बीबीएफ यंत्राची खरेदी विहित मुदतीत पूर्ण करावी. यंत्र/ट्रॅक्टर खरेदीसाठी आगाऊ (अग्रिम) रक्कम मिळणार नाही.
६. निवडलेल्या लाभार्थ्यांना त्यांच्या पसंतीनुसार तसेच योग्य गुणवत्तेची खात्री करून सेवा पुरवठादार संस्थांकडून यंत्र/औजारे खरेदी करण्याची मुभा आहे.
७. ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सच्या केंद्र शासनाने मंजूर केलेल्या यादीतील मॉडेल/मेकलाच अनुदान अनुज्ञेय असून केंद्र शासनाच्या यादीव्यतीरीक्त इतर ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सला अनुदान देय राहणार नाही.
८. पूर्वसंमती मिळालेल्या शेतकऱ्यांनी बाजारातील अधिकृत विक्रेत्याकडून ट्रॅक्टर किंवा इतर यंत्र खरेदी करताना स्वतःच्या बँक खात्यातून इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीने/धनादेश/धनाकर्षाद्वारे विक्रेत्यास रक्कम अदा करणे बंधनकारक राहिल.
९. साहित्य प्रकल्पस्थळी पुरवठा झाल्यानंतर खरेदीची पावती/ बिले, विक्रेत्यास अदा केलेल्या रकमेबाबत अर्जदाराचे बँक खाते पुस्तकातील संबंधित नोंद असलेल्या पानाची प्रत इत्यादी आवश्यक कागदपत्रे स्वसाक्षांकित करून ऑनलाईन अपलोड करणे व ऑनलाईन अनुदान मागणी करणे.
१०. ट्रॅक्टर खरेदीनंतर अनुदान मागणीसाठी वाहन नोंदणी प्रमाणपत्राची प्रत (आर सी) अपलोड करणे बंधनकारक राहिल.
११. कृषी यंत्रे/औजारे याविषयी अधिक माहिती केंद्र शासनाच्या <http://farmech.dac.gov.in> या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहे. अनुदानास पात्र असलेल्या ट्रॅक्टर व पॉवर टीलरच्या मॉडेलसची / मेकची यादी केंद्र शासनाच्या सदर संकेत स्थळावर उपलब्ध करून दिलेली आहे. अनुदान अदायगीसाठी सदर यादीतील ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर आणि इतर औजारे यांच्या तपासणी प्रमाणपत्राची (Test Report) आवश्यकता नाही. जर लाभार्थ्याने याव्यतिरिक्त यादीतील औजारे खरेदी केल्यास त्यांची तपासणी केंद्र पुरस्कृत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान मार्गदर्शक सूचना मध्ये नमूद केलेल्या तपासणी केंद्रामार्फत (Testing Centre) करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित उत्पादकाची/पुरवठादाराची राहिल. अशाप्रकरणी तपासणी प्रमाणपत्र अनुदान मागणी करतेवेळी आवश्यक कागदपत्रामध्ये ऑनलाईन पद्धतीने अपलोड करण्यात यावे.
१२. कृषी यंत्रे/औजारे खरेदीनंतर सदर यंत्र चालविण्याचे प्रशिक्षण घेणे तसेच सेवा पुरवठादाराकडून देखभाल दुरुस्तीबाबत प्राथमिक माहिती घेऊन अधिकच्या माहितीसाठी अथवा येणाऱ्या अडचणीचे निराकरण करणेसाठी सेवा पुरवठादाराचा संपर्क तपशील स्व:ताकडे ठेवणे.
१३. ट्रॅक्टर/ कृषी यंत्रे/औजारे खरेदीनंतर सदर यंत्राद्वारे स्व:ताच्या शेतामध्ये सुधारित तंत्रज्ञानाचा अवलंब करणे तसेच मागणीनुसार इतर शेतकऱ्यांना भाडे तत्वावर सेवा पुरवठा करणे.
१४. अर्थसहाय्य प्राप्त झालेल्या यंत्राचा कोणत्याही परिस्थितीत गैरवापर/हस्तांतरण होणार नाही याची दक्षता घेणे. यंत्राचा लाभ घेतल्यापासून प्रकल्प कालावधीपर्यंत किंवा किमान ३ वर्षांपर्यंत सदर यंत्र हस्तांतरित करता येणार नाही किंवा त्याची विल्हेवाट लावता येणार नाही. सदर अटीचे उल्लंघन झाल्याचे आढळून आल्यास लाभधारकाकडून प्रकल्पांतर्गत मिळालेल्या अर्थसहाय्याची रक्कम व्याजासहित वसूल करण्यात येईल.

ग्राम कृषि संजीवनी समिती (VCRMC)

१. गाव समूहातील इच्छुक शेतकऱ्यांचे घटकांतर्गत बाबीचा लाभ घेण्यासाठीचे ऑनलाईन अर्ज प्राप्त करून सर्व अर्ज व अपलोड केलेली कागदपत्रे समूह सहाय्यक यांचे मदतीने छाननी करून अर्जाची अनु. जाती/अनु. जमाती, महिला शेतकरी, दिव्यांग व इतर शेतकरी या प्राधान्यक्रमाने निवड करणे.
२. सदर घटकांतर्गत कृषी यंत्र/औजारांसाठी मुद्दा क्र. ३ (आ) (लाभार्थी निवडीचे निकष) मध्ये नमूद निकषानुसार अर्जदारांची यादी तयार करणे.
३. सदर घटकांतर्गत ट्रॅक्टरसाठी प्राप्त अर्जाची मुद्दा क्र. ३ (अ) (लाभार्थी निवडीचे निकष) मध्ये नमूद केल्यानुसार राखीव प्रवर्ग आणि इतर प्रवर्गासाठी सोडत प्रक्रिया राबवून अर्जदारांची निवड यादी अंतिम करणे.
४. ट्रॅक्टरसाठीच्या सोडत प्रक्रियेसाठी व इतर औजारांच्या लाभार्थी निवड प्रक्रियेसाठी समितीच्या सदस्यांनी उपस्थिती राहणे.
५. ट्रॅक्टरसाठी पात्र झालेल्या अर्जदारांना रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञानाचा अवलंब व प्रसार करणेसाठी बीबीएफ यंत्र खरेदी करण्यासाठी प्रोत्साहित करणे.
६. इच्छुक शेतकऱ्यांचे ऑनलाईन प्राप्त अर्जांच्या छाननीनंतर अपात्र अर्जदारांना अपात्रतेबाबत कारणासह अवगत करणे.
७. पूर्वसंमती प्राप्त अर्जदार आणि त्यांनी मागणी केलेल्या यंत्र/औजारे पुरवठादार/उत्पादक यांचेमध्ये सुसंवाद घडवून आणणे.
८. अंमलबजावणी करण्यात आलेल्या घटकांतर्गत बाबींचे सामाजिक लेखापरीक्षण करणे.
९. अर्थसहाय्य प्राप्त झालेल्या यंत्राचा कोणत्याही परिस्थितीत गैरवापर/हस्तांतरण होणार नाही याबाबत लाभार्थ्यांस स्पष्ट जाणीव करून देणे.

समूह सहाय्यक

१. इच्छुक शेतकऱ्यांना नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्पाच्या <https://dbt.mahapocra.gov.in> संकेत स्थळावर नोंदणी व अर्ज करण्यासाठी मार्गदर्शन व मदत करणे.
२. ऑनलाईन अपलोड केलेल्या कागदपत्रांची छानणी करताना शेतकऱ्यांचे ऑनलाईन अर्ज, शेतकऱ्यांच्या मालकी हक्काचा ७/१२ उतारा, ८-अ, यापूर्वी इतर योजनेतून लाभ घेतलेला आहे काय? या बाबतचा तपशिल, प्राधिकृत अधिकाऱ्याचे संवर्ग प्रमाणपत्र (अनु.जाती, अनु.जमाती शेतकऱ्यांसाठी) आहे काय?, इत्यादी सर्व अनुषंगीक बाबींची पडताळणी करणे.
३. अर्जदाराने या प्रकल्पातून अथवा इतर योजनेतून अनुदान घेतले नसल्याबाबत त्याची कृषी सहाय्यकाच्या सहकार्याने खात्री करून ही बाब मंजूरीसाठी ग्राम कृषि संजीवनी समितीसमोर सादर करणे.
४. शेतकऱ्यांची ऑनलाईन नोंदणी व शेतकऱ्यांने अपलोड केलेल्या कागदपत्राची छानणी करून कृषी औजारांसाठी प्राप्त अर्जाची अनु.जाती/ अनु. जमाती/दिव्यांग/महिला शेतकरी/इतर सर्वसाधारण शेतकरी या प्रवर्गनिहाय प्राधान्यक्रमाने वर्गवारी करणे.
५. ट्रॅक्टर घटकासाठी मुद्दा क्र. ३(अ.१) मध्ये नमूद निकषानुसार गावनिहाय संख्या निर्धारित करणे.
६. ट्रॅक्टर घटकासाठी प्राप्त अर्जाची अनु.जाती/ अनु. जमाती/दिव्यांग/महिला शेतकरी या राखीव प्रवर्गनिहाय यादी तयार करणे आणि ग्राम कृषि संजीवनी समितीसमोर मान्यतेसाठी सादर करणे.
७. ट्रॅक्टर या घटकासाठी प्राप्त अर्जांपैकी निर्धारित संख्येइतके अर्ज निवडण्यासाठी सोडत प्रक्रिया राबविणे. यासाठी संबंधित गावाचे कृषी सहाय्यक, ग्रामसेवक आणि मंडळ कृषी अधिकारी यांचेशी समन्वय ठेवणे, ग्राम कृषि संजीवनी समितीचे सदस्य, अर्जदार यांची उपस्थिती ठेवणे आणि त्यांच्या उपस्थितीत सोडत प्रक्रिया पार पाडणे. सदर प्रक्रिया पूर्ण झालेनंतर सोडतीमध्ये नाव आलेल्या शेतकऱ्यांची यादी तयार करणे.
८. ट्रॅक्टर या घटकासाठी सोडत प्रक्रियेद्वारे तयार झालेली शेतकऱ्यांची यादी ग्राम कृषि संजीवनी समितीसमोर मान्यतेसाठी सादर करणे. समितीची मंजूरी प्राप्त झाल्यानंतर तसा ठराव संकेतस्थळावर अपलोड करणे.

९. ट्रॅक्टरसाठी पात्र झालेल्या अर्जदारास रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञानाचा अवलंब व प्रसार करणेसाठी बीबीएफ यंत्र खरेदी करणे बंधनकारक असल्याचे अर्जदारास अवगत करणे व सदर अर्जदाराने बीबीएफ साठी अर्ज केल्याची खात्री करणे.
१०. पात्र शेतकऱ्यांना पूर्वसंमती बाबत अवगत करून सदर शेतकऱ्यांना संबंधित ट्रॅक्टर /यंत्र/औजारे खरेदी करणेसाठी प्रोत्साहित करणे.
११. पूर्वसंमती प्राप्त अर्जदार आणि त्यांनी मागणी केलेल्या यंत्र/औजारे पुरवठादार/उत्पादक यांचेमध्ये सुसंवाद घडवून आणणे.
१२. अर्थसहाय्य प्राप्त झालेल्या यंत्राचा कोणत्याही परिस्थितीत गैरवापर/हस्तांतरण होणार नाही याबाबत लाभार्थ्यास स्पष्ट जाणीव करून देणे.

कृषि सहाय्यक

१. ट्रॅक्टर या घटकासाठी गावनिहाय संख्या निर्धारित करणेसाठी समूह सहाय्यक यांना आवश्यक ती मदत करणे.
२. ट्रॅक्टर या घटकासाठी ग्राम कृषी संजीवनी समितीस सोडत प्रक्रिया राबविण्यासाठी मदत करणे व प्रत्यक्ष सोडतीचे वेळी उपस्थित राहणे.
३. पात्र अर्जाच्या अर्जदारांना भेटून प्रकल्पाबद्दल व यांत्रिकीकरणातील घटकाबद्दल माहिती सांगणे आणि अर्जदारासह (Geo-Tagging) फोटो घेणे व मंडळ कृषि अधिकारी यांचेकडे पुढील कार्यवाहीसाठी ऑनलाईन अपलोड करणे.
४. ट्रॅक्टरसाठी पात्र झालेल्या अर्जदारास रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञानाचा अवलंब व प्रसार करणेसाठी बीबीएफ यंत्र खरेदी करणे बंधनकारक असल्याचे अर्जदारास अवगत करणे व सदर अर्जदाराने बीबीएफ साठी अर्ज केल्याची खात्री करणे.
५. अर्थसहाय्य प्राप्त झालेल्या यंत्राचा कोणत्याही परिस्थितीत गैरवापर/हस्तांतरण होणार नाही याबाबत लाभार्थ्यास स्पष्ट जाणीव करून देणे.
६. सेवा पुरवठादाराकडून यंत्राच्या देखभाल दुरुस्तीबाबत सेवा प्राप्त होण्यासाठी समन्वयन करणे.

मंडळ कृषी अधिकारी

१. ट्रॅक्टर या घटकासाठी प्रकल्प गावाकरिता निर्धारित संख्येइतके अर्ज निवडण्यासाठी ग्राम कृषी संजीवनी समितीस्तरावर सोडत प्रक्रिया राबविणे.
२. ट्रॅक्टरसाठी पात्र झालेल्या अर्जदारास रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञानाचा अवलंब व प्रसार करणेसाठी बीबीएफ यंत्र खरेदी करणे बंधनकारक असल्याचे अर्जदारास अवगत करणे.
३. पूर्व संमती प्राप्त शेतकऱ्यांने साहित्य प्रकल्प स्थळी पुरवठा झाल्याचे ऑनलाईन कळविल्यानंतर खरेदी केलेल्या साहित्याची अथवा पूर्ण केलेल्या कामाची ऑनलाईन मोका तपासणी करणे. तसेच खरेदी केलेले साहित्य मार्गदर्शक सूचनेत दिल्याप्रमाणे तांत्रिक दर्जाचे असल्याबाबत खात्री करणे.
४. प्रकल्प स्थळ, यंत्र/औजाराचे व लाभार्थीसह नैऋत्य कोपरा बाजूवरून अक्षांश/रेखांशसह भौगोलिक स्थानांकन (GEO-TAGGING) करून फोटो घेणे. मोका तपासणी अहवाल विहित प्रपत्रामध्ये तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडे ऑनलाईन अपलोड करणे.
५. अनुदान अदायगीसाठी संबंधित ट्रॅक्टर/यंत्र/औजारे खरेदीचे बिले व विक्रेत्यास अदा केलेल्या रकमेबाबत अर्जदाराचे बँक खाते पुस्तकातील संबंधित नोंद असलेल्या पानाची प्रत इत्यादी आवश्यक कागदपत्रे प्रमाणित करून संकेतस्थळावर अपलोड करणे. ट्रॅक्टर खरेदीनंतर अनुदान मागणीसाठी वाहन नोंदणी प्रमाणपत्राची प्रत (आर सी) अपलोड करणे बंधनकारक राहिल.
६. अनुदानाची परिगणना करणेसाठी यंत्राचे किंमतीबरोबरच लागू असलेला कर (GST) विचारात घेण्यात यावा व GST सह अनुज्ञेय अनुदान निश्चित करण्यात यावे.
७. अर्थसहाय्य प्राप्त झालेल्या यंत्राचा कोणत्याही परिस्थितीत गैरवापर/हस्तांतरण होणार नाही याबाबत लाभार्थ्यास स्पष्ट जाणीव करून देणे.
८. सेवा पुरवठादाराकडून यंत्राच्या देखभाल दुरुस्तीबाबत सेवा प्राप्त होण्यासाठी समन्वयन करणे.

कृषि पर्यवेक्षक

मंडळ कृषि अधिकारी यांनी ऑनलाईन अवगत केल्यानंतर कृषि पर्यवेक्षक यांनी ट्रॅक्टर/यंत्र/औजार खरेदी केलेल्या लाभार्थ्यांची २५% तपासणी सोबत जोडलेल्या विहित नमुन्यात करावी. तपासणी अहवालावर लाभार्थ्यांची स्वाक्षरी घ्यावी व त्याखाली लाभार्थ्यांचे नाव नमूद करून तपासणी अहवाल उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडे सादर करणे.

तालुका कृषि अधिकारी

१. सर्व शेतकऱ्यांचे ऑनलाईन अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर कागदपत्रांची छानणी, ग्राम कृषि संजीवनी समितीची मान्यता व स्थळ तपासणी अहवाल विचारात घेवून अर्जाच्या पात्र/अपात्रतेबाबत निर्णय घ्यावा व अपात्र असल्यास लाभार्थ्यांस कारणासहित अवगत करणे.
२. अर्ज सादर केलेल्या पात्र शेतकऱ्यांस ऑनलाईन पूर्वसंमती देणे. सदर पूर्वसंमती देण्यापूर्वी संबंधित शेतकऱ्यास कृषि विभागामार्फत सुरु असलेल्या यांत्रिकीकरणाच्या इतर योजनेंतर्गत यापूर्वी म्हणजेच प्रस्तुत घटक प्रकल्पामध्ये समाविष्ट करण्यापूर्वी (दि. ३.१२.२०१९ पूर्वी) लाभ दिलेला नाही याची खात्री करणे.
३. प्रकल्प गावासाठी निर्धारित केलेल्या ट्रॅक्टरच्या संख्येची पडताळणी करणे.
४. शेतकऱ्यास ऑनलाईन पूर्वसंमती देतांना पूर्वसंमती पत्रासोबत खरेदीची प्रक्रिया व देय अनुदान याबाबत अवगत करणे.
५. पूर्वसंमती प्राप्त झालेनंतर ४५ दिवसांच्या आत सदर घटकाची अंमलबजावणी करणे आवश्यक आहे. विहित मुदतीत घटकाची अंमलबजावणी पूर्ण न झाल्यास सदर घटकाच्या अर्जासाठी दिलेली पूर्वसंमती रद्द होईल याबाबत अर्जदारास अवगत करणे.
६. शेतकऱ्याने औजारे खरेदी पूर्ण केल्याबाबत ऑनलाईन अवगत केल्यानंतर मंडळ कृषि अधिकारी यांचेकडून मोक्या तपासणी पूर्ण करून घेणे.
७. उपविभागांतर्गत राबविलेल्या घटकांपैकी १०% लाभार्थ्यांची अनुदान अदायगी पूर्वी तपासणी करणे.
८. कृषि यंत्रे/औजारे खरेदीनंतर सदर यंत्र चालविण्याचे प्रशिक्षण देणेची व्यवस्था करणे.
९. अर्थसहाय्य प्राप्त झालेल्या यंत्राचा कोणत्याही परिस्थितीत गैरवापर /हस्तांतरण होणार नाही याबाबत लाभार्थ्यांस स्पष्ट जाणीव करून देणे.
१०. सेवा पुरवठादाराकडून यंत्राच्या देखभाल दुरुस्तीबाबत सेवा प्राप्त होण्यासाठी समन्वयन करणे.
११. प्रकल्प गावांमध्ये रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञानाचा व्यापक प्रसार होण्यासाठी बीबीएफ यंत्राचा वापर करणेसाठी शेतकऱ्यांना प्रोत्साहित करणे.

उपविभाग स्तर (लेखाधिकारी)

अनुदान प्रस्ताव व तपासणी अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर लेखाधिकारी उपविभाग स्तर यांनी अनुदान प्रस्ताव तपासून पडताळणी करून पात्र प्रस्तावांना उप विभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडे अनुदान अदायगीसाठी शिफारस करणे.

उपविभागीय कृषि अधिकारी

१. प्रकल्प गावासाठी निर्धारित केलेल्या ट्रॅक्टरच्या संख्येची पडताळणी करणे.
२. पूर्वसंमती प्राप्त झालेनंतर ४५ दिवसांच्या आत सदर घटकाची अंमलबजावणी करणे आवश्यक आहे. विहित मुदतीत घटकाची अंमलबजावणी पूर्ण न झाल्यास सदर घटकाच्या अर्जासाठी दिलेली पूर्वसंमती रद्द होईल तरी याबाबत वेळोवेळी पडताळणी करणे.
३. लेखाधिकारी यांनी अनुदान प्रस्तावाचे ऑनलाईन पडताळणी केलेनंतर पात्र लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर DBT द्वारे अनुदान अदायगी करण्यास मंजूरी देणे.
४. उपविभागांतर्गत राबविलेल्या घटकांपैकी ५% लाभार्थ्यांची अनुदान अदायगी पूर्वी तपासणी करणे.

५. कृषी यंत्रे/औजार खरेदीनंतर सदर यंत्र चालविण्याचे प्रशिक्षण देणेची व्यवस्था करणे.
६. अर्थसहाय्य प्राप्त झालेल्या यंत्राचा कोणत्याही परिस्थितीत गैरवापर /हस्तांतरण होणार नाही याबाबत लाभार्थ्यास स्पष्ट जाणीव करून देणे.
७. सेवा पुरवठादाराकडून यंत्राच्या देखभाल दुरुस्तीबाबत सेवा प्राप्त होण्यासाठी समन्वयन करणे.
८. प्रकल्प गावांमध्ये रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञानाचा व्यापक प्रसार होण्यासाठी बीबीएफ यंत्राचा वापर करणेसाठी शेतकऱ्यांना प्रोत्साहित करणे.

जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी:

१. जिल्ह्यातील पीकरचना आणि शेतीपद्धती यांचा विचार करून केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या कृषी यंत्रे/औजारांपैकी हवामान अनुकूल तंत्रज्ञानासाठी आवश्यक असणारी कृषी यंत्रे/औजारे यांची यादी कृषी विद्यापीठ/कृषी विज्ञान केंद्रांच्या मदतीने तयार करणे.
२. जिल्ह्यामध्ये उपविभाग स्तरावर लाभार्थी निवड व अनुदान अदायगी यासह सर्व कार्यवाही मार्गदर्शक सूचनेनुसार होत असलेबाबत वेळोवेळी पडताळणी करणे.
३. उपविभाग स्तरावर झालेल्या कामांची आकस्मिक तपासणी करावी व विहित नमुन्यात पर्यवेक्षकीय तपासणी अहवाल सादर करणे.

औजारांचे तपासणी/परीक्षण प्रमाणपत्र /पुरावा सादर करणे

१. ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्स - केंद्र शासनमार्फत योजनांतर्गत अनुदानास पात्र असलेल्या ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सच्या मॉडेल्सची यादी <http://farmech.dac.gov.in> या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून दिली जाते व वेळोवेळी अद्ययावत करण्यात येते. त्याप्रमाणे अद्ययावत यादी कृषि विभागामार्फत वेळोवेळी क्षेत्रीय स्तरावरदेखिल निर्गमित केली जात असून सुलभतेच्या दृष्टीने सदर यादी कृषि विभागाच्या <http://krishi.maharashtra.gov.in> या संकेत स्थळावर सुध्दा प्रसिध्द केली जाते. ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सच्या यादीत वेळोवेळी अंतर्भाव केल्या जाणाऱ्या मॉडेल्सचा अद्ययावत तपशील उपरोक्त संकेत स्थळावरून पहावा. ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सच्या केंद्र शासनाने शिफारस केलेल्या यादीतील मॉडेल/मेकलाच अनुदान अनुज्ञेय असून केंद्र शासनाच्या यादीव्यतीरीक्त इतर ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्सला अनुदान देय राहणार नाही. तसेच केंद्र शासनाच्या यादीतील ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्स करीता लाभार्थीस तपासणी प्रमाणपत्र/पुरावा सादर करण्याची आवश्यकता नाही, याची नोंद घ्यावी.
२. केंद्र शासनाने योजनांतर्गत पुरवठ्यासाठी अनुदानास पात्र असलेल्या यादीमध्ये समाविष्ट रिपर, रिपर कम बाईंडर, थ्रेशर, पावर विडर या यंत्रे/औजारांच्या मॉडेल /मेकलाच अनुदान अनुज्ञेय असून सदर यादीतील औजारे लाभार्थींनी खरेदी केल्यास त्याबाबत परिक्षण अहवाल / प्रमाणपत्र / पुरावा सादर करण्याची आवश्यकता राहणार नाही.
३. उपरोक्त नमुद मुद्दा क्र. १ व २ व्यतिरीक्त इतर यंत्रांची / औजारांची खरेदी करण्याचा लाभार्थींचा मानस असल्यास, त्यांनी विक्रेत्यांकडून सदर यंत्र / औजारांबाबत सक्षम संस्थेने दिलेल्या परिक्षण प्रमाणपत्राचा पुरावा सादर करणे बंधनकारक राहिल. मात्र ट्रॅक्टर व पॉवर टीलर्स वगळता इतर औजारांच्या संदर्भात केंद्र शासनाच्या कृषि आयुक्तालयाने नमूद केलेल्या अटीचे पालन करणे आवश्यक राहिल. त्याप्रमाणे मान्यताप्राप्त तपासणी संस्थेने दिलेल्या तपासणी अहवालाची संपूर्ण प्रत, तपासणी अहवालाची वैधता, टेक्निकल क्रिटिकल स्पेसिफिकेशन प्रमाणे असल्याची खातरजमा संबंधित उपविभागीय कृषी अधिकारी यांनी करणे अनिवार्य आहे.
४. आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र/उत्पादक माहिती/एम्बॉस/२०१८-१९/२२८/गुनि-५/२०१७, दि. १६ मे २०१८ अन्वये उत्पादकांना त्यांचे उत्पादित यंत्र/ औजारांवर परिक्षण अहवाल क्रमांक व मॉडेल क्रमांक Emboss

करणेबाबत कळविले आहे. त्यानुसार संबंधीत कंपनीने यंत्र/ औजारांवर परिक्षण अहवाल क्रमांक व मॉडेल क्रमांक Emboss करणे आवश्यक राहिल.

५. सदर घटकांतर्गत अर्थसहाय्य देय असलेल्या औजारांवर “नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्प अर्थसहाय्यीत” असे नमूद करावे.

सदर मार्गदर्शक सूचना प्रकल्पाच्या <https://mahapocra.gov.in> वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत.

५५
३१/१०

३.२

प्रकल्प संचालक

नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्प

Climate Resilient Agricultural Mechanization

Financial target

Rs. in Lakhs

District	No. of villages	No. of Clusters	Target for Tractor					Project cost for Tractor	Target for Other Machinery and equipment (Excluding BBF Planter)					Total Project cost	
			2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24		2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24		Project cost for other
Akola	498	69	121	206.00	291.00	303.00	291.00	1212.25	121	206.00	291.00	303.00	291.00	1212.25	2424.50
Amravati	532	56	131	223.00	315.00	329.00	315.00	1313.00	131	223.00	315.00	329.00	315.00	1313.00	2626.00
Aurangabad	406	58	100	170.00	240.00	250.00	240.00	1000.00	100	170.00	240.00	250.00	240.00	1000.00	2000.00
Bid	391	37	96	164.00	231.00	240.00	231.00	962.00	96	164.00	231.00	240.00	231.00	962.00	1924.00
Buldana	441	82	108	182.00	258.00	269.00	258.00	1075.00	108	182.00	258.00	269.00	258.00	1075.00	2150.00
Hingoli	240	25	57	96.00	135.00	140.00	135.00	563.00	57	96.00	135.00	140.00	135.00	563.00	1126.00
Jalgaon	460	60	109	185.00	262.20	273.00	262.20	1091.40	109	185.00	262.20	273.00	262.20	1091.40	2182.80
Jalna	363	53	88	150.00	213.00	221.00	213.00	885.00	88	150.00	213.00	221.00	213.00	885.00	1770.00
Latur	282	42	69	116.00	165.00	171.00	165.00	686.00	69	116.00	165.00	171.00	165.00	686.00	1372.00
Nanded	384	34	95	161.00	228.00	238.00	228.00	950.00	95	161.00	228.00	238.00	228.00	950.00	1900.00
Osmanabad	287	58	70	119.00	168.00	175.00	168.00	700.00	70	119.00	168.00	175.00	168.00	700.00	1400.00
Prabhani	275	39	67	114.00	162.00	169.00	162.00	674.00	67	114.00	162.00	169.00	162.00	674.00	1348.00
Wardha	125	12	30	50.00	70.80	74.00	70.80	295.60	30	50.00	70.80	74.00	70.80	295.60	591.20
Washim	149	22	35	60.00	84.00	87.00	84.00	350.00	35	60.00	84.00	87.00	84.00	350.00	700.00
Yavatmal	309	23	74	125.00	177.00	185.00	177.00	738.00	74	125.00	177.00	185.00	177.00	738.00	1476.00
Grand Total	5142	670	1250.25	2121.00	3000.00	3124.00	3000.00	12495.25	1250.25	2121.00	3000.00	3124.00	3000.00	12495.25	24990.50

प्रपत्र १

कृषि यांत्रिकीकरण कार्यक्रम २०१९-२० अंतर्गत कृषि औजार/मशिनरी/उपकरणे खरेदीसाठी अर्थसहाय्याचे दर

रक्कम रु. लाखात

अ.न.	कृषि औजाराचा प्रकार	अ.जा., अ.ज., महिला व २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असलेले शेतकरी		२ ते ५ हेक्टर जमीनधारणा असलेले शेतकरी	
		मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी	मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी
१	२	३	४	५	६
अ.	ट्रॅक्टर	१.२५	५० %	१.००	४० %
ब.	पॉवरटिलर				
१	पॉवरटिलर (८ बी.एच.पी.पेक्षा कमी)	०.६५	५० %	०.५०	४० %
२	पॉवरटिलर (८ बी.एच.पी.आणि त्यापेक्षा जास्त)	०.८५	५० %	०.७०	४० %
क.	स्वयंचालित यंत्रे				
१	स्वयंचालित यंत्रे - रीपरकम बाईंडर ३ व्हील	१.७५	५० %	१.४०	४० %
२	स्वयंचालित यंत्रे - रीपरकम बाईंडर ४ व्हील	२.५०	५० %	२.००	४० %
३	पॉवरवीडर (इंजिन ऑपरेटेड २ बीएचपीपेक्षा कमी)	०.२५	५० %	०.२०	४० %
४	पॉवरवीडर(इंजिन ऑपरेटेड २ बीएचपीपेक्षा जास्त)	०.३५	५० %	०.३०	४० %
५	पॉवरवीडर (५ एच.पी. पेक्षा जास्त इंजिन ऑपरेटेड)	०.६३	५० %	०.५०	४० %
ख.	स्पेशलाईज्ड स्वयंचालित यंत्रे				
१	रीपर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
२	न्युमॅटीक/इतर प्लॅन्टर	०.९०	५० %	०.७०	४० %
३	पोस्ट होल डिगर/ऑगर (Post Hole Digger/Auger)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
घ.	स्वयंचालित फलोत्यादन यंत्रे				
१	ट्रॅक ड्रॉली	२.००	५० %	१.६०	४० %
२	नर्सरी मेडिया फिलिंग यंत्र	२.००	५० %	१.६०	४० %
३	मल्टीपरपज हायड्रॉलिक सिस्टीम	२.००	५० %	१.६०	४० %
४	पॉवर ऑपरेटेड हॉर्टीकल्चर टूल्स फॉर पृथिंग	०.५०	५० %	०.४०	४० %
१)	ट्रॅक्टर / पॉवर टिलर (२० बी.एच.पी.पेक्षा कमी) चलीत अवजारे / उपकरणे				
अ.	लॅन्ड डेव्हलपमेंट, टोलेज व सोडबेड तयार करण्यासाठी लागणारी अवजारे / उपकरणे				
१	एम बी प्लो (M B plough)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
२	डिस्क प्लो (Disc plough)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
३	कल्टीव्हेटर (Cultivator)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
४	हॅरोव (Harrow)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
५	लेव्हर ब्लेड (Leveler Blade)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
६	केज व्हील (Cage wheel)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
७	फरो ओपनर Furrow Opener)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
८	रिजर (Ridger)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
९	विड स्लॅशर (Weed Slasher)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
१०	फरो ओपनर Furrow Opener)	०.४०	५० %	०.३२	४० %
११	बंड फॉर्मर (Bund Former)	०.४०	५० %	०.३२	४० %
१२	क्रस्ट ब्रेकर (Crust breaker)	०.४०	५० %	०.३२	४० %
१३	रोटोकल्टीव्हेटर (Rotocultivator)	०.४०	५० %	०.३२	४० %
१४	पॉवर हॅरोव (Power Harrow)	०.४०	५० %	०.३२	४० %
१५	चीसेल प्लो (Chisel plough)	०.१०	५० %	०.०८	४० %
ब.	सोईंग, प्लान्टिंग, रीपींग व डिगींग इन्व्हेस्टमेंट				
१	पोस्ट होल डिगर (Post Hole Digger)	०.३०	५० %	०.२४	४० %
२	बटाटा प्लॅन्टर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
३	बटाटा डिगर (Potato Digger)	०.३०	५० %	०.२४	४० %
४	भुईमुग डिगर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
५	स्ट्रीप टिल ड्रॉल (५ टाइन)	०.३०	५० %	०.२४	४० %
६	ट्रॅक्टर ड्रॉल रिपर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
७	ओनियन हार्वेस्टर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
८	सुगरकेन कटर/ स्ट्रीपर प्लॅन्टर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
९	मल्टीक्रॉप प्लॅन्टर (५ टाइन)	०.३०	५० %	०.२४	४० %
१०	रीजफरो प्लॅन्टर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
११	न्युमॅटीक प्लॅन्टर	०.५०	५० %	०.४०	४० %
१२	न्युमॅटीक व्हेजीटेबल ट्रान्सप्लॅन्टर	०.५०	५० %	०.४०	४० %
१३	न्युमॅटीक व्हेजीटेबल सीडर	०.५०	५० %	०.४०	४० %
१४	प्लॉस्टिक मल्व लॉयंग मशीन	०.५०	५० %	०.४०	४० %
१५	सीड ट्रीटिंग ड्रम	०.१५	५० %	०.१२	४० %

अ.न.	कृषि औजाराचा प्रकार	अ.जा., अ.ज., महिला व २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असलेले शेतकरी		२ ते ५ हेक्टर जमीनधारणा असलेले शेतकरी	
		मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी	मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी
१	२	३	४	५	६
१६	सीड कम फटीलायझर ड्रिल (५ टाइन)	०.१५	५० %	०.१२	४० %
१७	ऑक्वा फटी सीड ड्रिल (५ -७ टाइन्स)	०.१५	५० %	०.१२	४० %
क.	इंटरकल्टिवेशन इक्विपमेंट				
१	ब्रश कटर	०.१५	५० %	०.१२	४० %
२	ग्रास विड स्लॅशर	०.२५	५० %	०.२०	४० %
३	पॉवर विडर	०.२५	५० %	०.२०	४० %
ड.	इक्विपमेंट फॉर रेसोड्यु मॅनेजमेंट / हे अॅन्ड फारेज इक्विपमेंट				
१	शुगरकेन थ्रेश कटर	०.२५	५० %	०.२०	४० %
२	स्ट्रॉ रिपर	०.२५	५० %	०.२०	४० %
३	स्टबल शेवर	०.२५	५० %	०.२०	४० %
इ.	हायड्रॉलिक अॅन्ड प्रेशिंग इक्विपमेंट (इंजिन/ इलेक्ट्रिक मोटारचलित ३ एचपीपेक्षा कमी व पॉवरटीलर आणि ट्रॅक्टरचलित २० बीएचपीपेक्षा कमी)				
१	ग्राउंडनट पॉड स्ट्रीपर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
२	थ्रेशर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
३	मल्टीक्रॉप थ्रेशर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
४	ब्रश कटर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
४	कॉटन थ्रेशर	०.३०	५० %	०.२४	४० %
II.	ट्रॅक्टर (२० बी.एच.पी. पेक्षा जास्त ते ३५ बी.एच.पी.) चलीत औजारे / उपकरणे				
अ.	लॅन्डबेव्हलपमेंट, टॉलेज व सॉडब्रेड तयार करण्यासाठी लागणारी औजारे / उपकरणे				
१	एम बी प्लो (M B Plough)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
२	डिस्क प्लो (Disc Plough)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
३	कल्टीव्हेटर (Cultivator)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
४	हॅरोव (Harrow)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
५	लेवेलर ब्लेड (Leveler Blade)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
६	केज व्हील (Cage wheel)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
७	फरो ओपनर Furrow Opener	०.३०	५० %	०.२५	४० %
८	रिजर (Ridger)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
९	विड स्लॅशर (Weed Slasher)	०.३०	५० %	०.२५	४० %
१०	फरो ओपनर Furrow Opener	०.६०	५० %	०.५०	४० %
११	बंड फॉर्मर (Bund Former)	०.६०	५० %	०.५०	४० %
१२	क्रस्ट ब्रेकर (Crust breaker)	०.६०	५० %	०.५०	४० %
१३	रोटोकल्टीव्हेटर (Rotocultivator)	०.६०	५० %	०.५०	४० %
१४	पॉवर हॅरोव (Power Harrow)	०.६०	५० %	०.५०	४० %
१५	चीझेल् प्लो (Chisel plough)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
१६	रोटाव्हेटर ५ फुट	०.४२	५० %	०.३४	४० %
१७	पल्टी नांगर हायड्रॉलिक २ बॉटम	०.७०	५० %	०.५६	४० %
१८	पल्टी नांगर मेकॅनिकल २ बॉटम	०.४०	५० %	०.३२	४० %
१९	लेसर लॅंड लेवेलर	२.००	५० %	१.६०	४० %
ब.	सोईंग, प्लान्टिंग, रीपींग व डिगींग इक्विपमेंट				
१	पोस्ट होल डिगर (Post Hole Digger)	०.४०	५० %	०.३२	४० %
२	बटाटा प्लॅन्टर	०.४०	५० %	०.३२	४० %
३	बटाटा डिगर (Potato Digger)	०.४०	५० %	०.३२	४० %
४	भुईमुग डिगर	०.४०	५० %	०.३२	४० %
५	ट्रॅक्टर ड्रॉन रिपर	०.४०	५० %	०.३२	४० %
६	ओनियन हार्वेस्टर	०.४०	५० %	०.३२	४० %
७	सुगरकेन कटर/ स्ट्रीपर प्लॅन्टर	०.४०	५० %	०.३२	४० %
८	मल्टीक्रॉप प्लॅन्टर	०.४०	५० %	०.३२	४० %
९	रीजफरो प्लॅन्टर	०.४०	५० %	०.३२	४० %
१०	सीड ट्रीटिंग ड्रम	०.१८	५० %	०.१६	४० %
११	सीड कम फटीलायझर ड्रिल (७ टाइन)	०.१८	५० %	०.१६	४० %
१२	झिरोटील सीड कम फटीलायझर ड्रिल (७ टाइन)	०.१८	५० %	०.१६	४० %
१३	झिरोटील मल्टीक्रॉप प्लॅन्टर (७ टाइन)	०.१८	५० %	०.१६	४० %
१४	सीड ड्रिल (७ टाइन)	०.१८	५० %	०.१६	४० %
१५	न्युमॅटीक प्लॅन्टर	०.७५	५० %	०.६०	४० %

अ.न.	कृषि औजाराचा प्रकार	अ.जा., अ.ज., महिला व २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असलेले शेतकरी		२ ते ५ हेक्टर जमीनधारणा असलेले शेतकरी	
		मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रति यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी	मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रति यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी
१	२	३	४	५	६
१६	न्युमॅटीक व्हेजीटेबल ट्रान्सप्लॅन्टर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१७	न्युमॅटीक व्हेजीटेबल सीडर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१८	प्लॉस्टिक मलच लॉयिंग मशीन	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१९	अॅक्वा फटी सीड ड्रॉल (९ टाइन)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
२०	हॅपी सीडर	०.७२८	५० %	०.५८२	४० %
२१	टर्बो सीडर	०.७२८	५० %	०.५८२	४० %
क.	इंटरकल्टिवेशन इन्विवमेंट				
१	ब्रश कटर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
२	ग्रास विड स्लॅशर	०.३५	५० %	०.३०	४० %
३	पॉवर विडर	०.३५	५० %	०.३०	४० %
ड.	इन्विवमेंट फॉर रेसीड्यु मॅनेजमेंट / हे अॅन्ड फॉरेज इन्विवमेंट				
१	गुगरकेन थ्रेश कटर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
२	रेक (स्मॉल कॅपॅसिटी)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
३	बेलर्स (राउंड) (१४ किग्रॅ / बेलर)	१.५०	५० %	१.२०	४० %
४	स्ट्रॉ रिपर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
५	फिड ब्लॉक यंत्र (१००-२०० किग्रॅ/तास)	१.५०	५० %	१.२०	४० %
६	स्टबल शेव्हर	१.५०	५० %	१.२०	४० %
७	ट्रॅलर / ट्रॉली (३ टन क्षमते पर्यंत)	०.६०	५० %	०.५०	४० %
इ	हारव्हॅस्टिंग अॅन्ड थ्रेशिंग इन्विवमेंट (इंजीन / इलेक्ट्रिक मोटारचलित ५ एचपीपेक्षा कमी व पॉवरटोलर आणि ट्रॅक्टर चलित ३५ बीएचपीपेक्षा कमी)				
१	ग्राउंडनट पॉड स्ट्रीपर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
२	थ्रेशर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
३	मल्टीक्रॉप थ्रेशर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
४	ब्रश कटर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
५	कॉटन थ्रेशर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
६	मका सोलणी यंत्र (Maize Sheller)	०.४०	५० %	०.३०	४० %
७	मॉवर	०.४०	५० %	०.३०	४० %
८	फ्लेल हार्वेस्टर (Flail Harvester)	०.४०	५० %	०.३०	४० %
९	मॉवर थ्रेशर (सर्व पिकांसाठी)	०.४०	५० %	०.३०	४० %
१०	क्रॉप रीपर कम बायंडर (Crop reaper cum binder)	१.२५	५० %	१.००	४० %
११	चाफ कटर Chaff Cutter	०.२८	५० %	०.२२	४० %
III.	ट्रॅक्टर (३५ बी.एच.पी.पेक्षा जास्त) चलित अजजारे / उपकरणे				
अ.	लॅन्ड डेव्हलपमेंट, टॉलेज व सीडबॅंड तयार करण्यासाठी लागणारी अजजारे / उपकरणे				
१	एम बी प्लो (M B Plough)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
२	डिस्क प्लो (Disc Plough)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
३	कल्टीव्हेटर (Cultivator)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
४	हॅरोव (Harrow)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
५	लेवेलर ब्लेड (Leveler Blade)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
६	केज व्हील (Cage wheel)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
७	फरो ओपनर (Furrow Opener)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
८	रिजर (Ridger)	०.५०	५० %	०.४०	४० %
९	लेसर लॅंड लेवेलर	२.००	५० %	१.६०	४० %
१०	रोटाव्हेटर ५ फुट				
	अ) ५ फुट	०.४२	५० %	०.३४	४० %
	ब) ६ फुट	०.४४८	५० %	०.३५८	४० %
	क) ७ फुट	०.४७६	५० %	०.३८९	४० %
	ड) ८ फुट	०.५०४	५० %	०.४०३	४० %
११	पल्टी नांगर हायड्रॉलिक २ बॉटम	०.७०	५० %	०.५६	४० %
१२	पल्टी नांगर हायड्रॉलिक ३ बॉटम	०.८९५	५० %	०.७१६	४० %
१३	पल्टी नांगर मॅकॅनिकल २ बॉटम	०.४०	५० %	०.३२	४० %
१४	पल्टी नांगर मॅकॅनिकल ३ बॉटम	०.५०	५० %	०.४०	४० %
१५	सबसाइलर	०.५५	५० %	०.४५	४० %
१६	ट्रॅच मेकर्स (पीटीओ ऑपरेटेड)	१.५०	५० %	१.२०	४० %
१७	बंड फॉर्मर (पीटीओ ऑपरेटेड)	१.५०	५० %	१.२०	४० %
१८	बॅकहॉ लोडर जोजर	३.५०	५० %	२.८०	४० %
१९	बंड फॉर्मर	०.३०	५० %	०.२५	४० %

अ.न.	कृषि औजाराचा प्रकार	अ.जा., अ.ज., महिला व २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असलेले शेतकरी		२ ते ५ हेक्टर जमीनधारणा असलेले शेतकरी	
		संजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजारे	अनुदानाची टक्केवारी	संजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजारे	अनुदानाची टक्केवारी
१	२	३	४	५	६
२०	क्रस्ट ब्रेकर (Crust breaker)	०.३५	५० %	०.३०	४० %
२१	रोटोकल्टीव्हेटर (Rotocultivator)	१.००	५० %	०.८०	४० %
२२	पॉवर हॅरोव (Power Harrow) (पीटीओ ऑपरेटेड)	१.००	५० %	०.८०	४० %
ब.					
सॉईंग, प्लॉटिंग, रोपिंग व डिगिंग इन्व्हेस्ट					
१	सीड ड्रिल/ झिरोटील सीड ड्रिल (९ टाइन व ९ टाइन पेक्षा जास्त)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
२	बटाटा डिगर (Potato Digger)	०.४०	५० %	०.३५	४० %
३	ट्रॅक्टर ड्रॉन क्रॉप रिपर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
४	ऑनियन हार्वेस्टर	०.८०	५० %	०.६५	४० %
५	सीड कम फर्टीलायझर ड्रिल				
	अ) ९ टाइन	०.२१३	५० %	०.१७०	४० %
	ब) ११ टाइन	०.२४१	५० %	०.१९३	४० %
	क) १३ टाइन	०.२६९	५० %	०.२१५	४० %
	ड) १५ टाइन	०.२८०	५० %	०.२२४	४० %
६	झिरोटील सीडकम फर्टीलायझर ड्रिल (९ टाइन व ९ टाइन पेक्षा जास्त)	०.२०	५० %	०.१६	४० %
७	पोस्ट होल डिगर (Post Hole Digger)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
८	बटाटा प्लॅन्टर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
९	भुईमुग डिगर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१०	शुगरकेन कटर / स्ट्रीपर/ प्लॅन्टर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
११	मल्टीक्रॉप प्लॅन्टर (९ टाइन व ९ टाइन पेक्षा जास्त)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१२	झिरोटील मल्टीक्रॉप प्लॅन्टर (९ टाइन व ९ टाइन पेक्षा जास्त)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१३	रीजफरो प्लॅन्टर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१४	हॅपी सीडर/ टचो सीडर				
१५	अ) ९ टाइन	०.७२८	५० %	०.५८२	४० %
१६	ब) १० टाइन	०.७५६	५० %	०.६०५	४० %
१७	क) ११ टाइन	०.७८४	५० %	०.६२७	४० %
१८	न्युमॅटीक प्लॅन्टर	२.२५	५० %	१.८०	४० %
१९	न्युमॅटीक व्हेजीटेबल ट्रान्सप्लॅन्टर	२.२५	५० %	१.८०	४० %
२०	न्युमॅटीक व्हेजीटेबल सीडर	२.२५	५० %	१.८०	४० %
२१	कसावा प्लॅन्टर (९ टाइन व ९ टाइन पेक्षा जास्त)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
२२	मॅन्युर थ्रेडर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
२३	फर्टीलायझर स्प्रेडर (पीटीओ ऑपरेटेड)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
२४	प्लॅस्टिक मल्व लोयिंग मशीन	०.७५	५० %	०.६०	४० %
२५	अॅक्वा फर्टी सीड ड्रिल (९ टाइन व ९ टाइन पेक्षा जास्त)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
क.					
इंटर कल्टिवेशन इन्व्हेस्ट					
१	ग्रास/ विड स्लॅशर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
२	विडर (पीटीओ ऑपरेटेड)	०.७५	५० %	०.६०	४० %
ड.					
हार्वेस्टिंग अॅन्ड थ्रेशिंग इन्व्हेस्ट (इंजीन/इलेक्ट्रिक मोटारचलित ५ एचपी पेक्षा जास्त व पॉवर टॉलर आणि ट्रॅक्टरचलित ३५ बीएचपीपेक्षा जास्त)					
१	ग्राउंडनट पॉड स्ट्रीपर	१.००	५० %	०.८०	४० %
२	थ्रेशर / मल्टीक्रॉप थ्रेशर ४ टन / तास पर्यंत	१.००	५० %	०.८०	४० %
३	चाफ कटर Chaff Cutter	१.००	५० %	०.८०	४० %
४	फॉरेज हार्वेस्टर	१.००	५० %	०.८०	४० %
५	मका सोलणी यंत्र (Maize Sheller)	१.००	५० %	०.८०	४० %
६	क्रॉप रिपर कम बाईंडर (Crop reaper cum binder)	१.५०	५० %	१.२०	४० %
७	कंबाइन हार्वेस्टर (स्वयंचलित, १४ फुट कटर बार पर्यंत)	८.००	५० %	६.४०	४० %
८	कंबाइन हार्वेस्टर (१० फुट कटर बार पर्यंत)	३.००	५० %	२.४०	४० %
९	कंबाइन हार्वेस्टर (ट्रॅक, ६-८ फुट कटर बार पर्यंत)	११.००	५० %	८.८०	४० %
९	कंबाइन हार्वेस्टर (ट्रॅक, ६ फुट कटर बार पेक्षा कमी)	७.००	५० %	५.६०	४० %
१०	थ्रेशर / मल्टीक्रॉप थ्रेशर ४ टन / तास पेक्षा जास्त	२.५०	५० %	२.००	४० %
११	इन्फिल्डर	०.६३	५० %	०.५०	४० %
१२	मॉवर	१.००	५० %	०.८०	४० %
१३	फ्लैल हार्वेस्टर (Flail Harvester)	१.००	५० %	०.८०	४० %
१४	मॉवर थ्रेडर (सर्व पिकांसाठी)	१.००	५० %	०.८०	४० %
१५	कॉटन थ्रेडर	१.००	५० %	०.८०	४० %
इ.					
इन्व्हेस्ट फॉर रेसिड्यु मॅनेजमेंट / हे अॅन्ड फॉरेज इन्व्हेस्ट					
१	शुगरकेन थ्रेश कटर	१.२५	५० %	१.००	४० %

अ.न.	कृषि औजाराचा प्रकार	अ.जा., अ.ज., महिला व २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असलेले शेतकरी		२ ते ५ हेक्टर जमीनधारणा असलेले शेतकरी	
		मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी	मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजार	अनुदानाची टक्केवारी
१	२	३	४	५	६
२	हे रेक (स्मॉल कॅपॅसिटी)	१.५०	५० %	१.२०	४० %
३	बेलर्स (गोलाकार) (१४-१६ किग्रॅ / बेलर)	२.००	५० %	१.६०	४० %
४	बेलर्स (गोलाकार) (१६-२५ किग्रॅ / बेलर)	५.५०	५० %	४.४०	४० %
५	बेलर्स (गोलाकार) (१८०-२०० किग्रॅ / बेलर)	९.००	५० %	७.२०	४० %
६	बेलर (आयताकृती) (१८-२० किग्रॅ / बेलर)	६.००	५० %	४.८०	४० %
७	वूड चीपर्स	१.२५	५० %	१.००	४० %
८	शुगरकेन रटून मॅनेजर	१.२५	५० %	१.००	४० %
९	कॉटन स्टॉक अपरूटर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
१०	स्ट्रॉ रीपर	१.३०	५० %	१.०४	४० %
११	फिड ब्लॉक यंत्र (२०० किग्रॅ/तास)	३.००	५० %	२.४०	४० %
१२	स्टबल शेवर	०.८०	५० %	०.६४	४० %
१३	स्ट्रॉ चॉपर/ श्रेडर/ मलचर				
	अ) माऊटेड प्रकार ५ फुट	०.६७२	५० %	०.५३८	४० %
	आ) माऊटेड प्रकार ६ फुट	०.७२८	५० %	०.५८२	४० %
	इ) माऊटेड प्रकार ७ फुट	०.७८४	५० %	०.६२७	४० %
	ई) माऊटेड प्रकार ८ फुट	०.८४०	५० %	०.६७२	४० %
	उ) ट्रॅल्ड प्रकारचा	१.२६	५० %	१.०१	४० %
	ऊ) कॉम्बो प्रकारचा	१.४०	५० %	१.१२	४० %
१४	श्रब मास्टर / कटर कम स्प्रेडर	०.२५	५० %	०.१८	४० %
१५	कम्बाइन हायस्टरला जोडलेला सुपर स्ट्रॉ मॅनेजमेंट सिस्टीम	०.५६	५० %	०.४५	४० %
१६	रोटरी स्ट्रॉ स्लॅशर	०.२५	५० %	०.१८	४० %
१७	ब्रिकेट तयार करण्याची यंत्र (क्षमता ५००-१००० किग्रॅ/तास)	५.००	५० %	४.००	४० %
IV.	पीक संरक्षण उपकरणे				
१	मॅन्युअल स्प्रेयर: नॅपसॅक / फुट / बॅटरी ऑपरेटेड	०.००७५	५० %	०.००६	४० %
२	पॉवर नॅपसॅक स्प्रेयर/ पॉवर ऑपरेटेड स्प्रेयर (क्षमता ८-१२ ली): (०.७५ एचपी इंजिन)	०.०३१	५० %	०.०२५	४० %
३	पॉवर नॅपसॅक स्प्रेयर/ पॉवर ऑपरेटेड स्प्रेयर (क्षमता १२-१६ लि): (०.७५ ते १.०० एचपी इंजिन)	०.०३८	५० %	०.०३	४० %
४	पॉवर नॅपसॅक स्प्रेयर/ पॉवर ऑपरेटेड स्प्रेयर (क्षमता १६ लि): (१.०० एचपी पेक्षा जास्त इंजिन)	०.१०	५० %	०.०८	४० %
५	पॉवर नॅपसॅक मिस्ट ब्लोवर स्प्रेयर कम डस्टर (इंजिन १.०० एचपी पेक्षा जास्त)	०.१०	५० %	०.०८	४० %
६	ट्रॅक्टर ऑपरेटेड स्प्रेयर (एअर करियर/असिस्टेड)	१.२५	५० %	१.००	४० %
७	ट्रॅक्टर ऑपरेटेड स्प्रेयर (बुम टाईप)	०.३७	५० %	०.२८	४० %
८	इको फ्रेंडली लाइट ट्रॅप	०.०१५	५० %	०.०१२	४० %
९	ट्रॅक्टर ऑपरेटेड इलेक्ट्रोस्टॅटिक स्प्रेयर	२.५०	५० %	२.००	४० %
१०	बर्ड स्केअर	०.७५	५० %	०.६०	४० %
	स्पेशलाइज्ड कृषी उपकरणे				
१	सोलार ऑपरेटेड/ इलेक्ट्रिक ऑपरेटेड ऑनिमल डीटरन्ट बायोकोस्टिक उपकरणे (सोलार पॅनेल सहित)	०.३५	५० %	०.२८	४० %
२	सोलार ऑपरेटेड/ इलेक्ट्रिक ऑपरेटेड ऑनिमल डीटरन्ट बायोकोस्टिक उपकरणे (सोलार पॅनेल विना)	०.२५	५० %	०.२०	४० %
३	सोलार ऑपरेटेड/ इलेक्ट्रिक ऑपरेटेड हायड्रॉपॉनिक यंत्र विविध पिकांच्या नर्सरी साठी (५०० किग्रॅ पेक्षा कमी क्षमता)	३.००	५० %	२.४०	४० %
४	सोलार ऑपरेटेड/ इलेक्ट्रिक ऑपरेटेड हायड्रॉपॉनिक यंत्र विविध पिकांच्या नर्सरी साठी (५०० किग्रॅ पेक्षा जास्त क्षमता)	६.००	५० %	४.८०	४० %
V	काढणी पश्चात तंत्रज्ञान उपकरणे				
अ.	अन्नधान्य / गळित धान्य व फलोत्पादन पिकांसाठी काढणी पश्चात तंत्रज्ञान उपकरणे				
१	मिनी डाय मील	१.५०	६० %	१.२५	५० %
२	मिलेट मील	५.४०	६० %	४.५०	५० %
३	ऑइल मील फिल्टर प्रेससह (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळितधान्य पिकांसाठी)	३.००	६० %	२.५०	५० %
४	एक्स्ट्रॅक्टर (Extractor) (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळितधान्य पिकांसाठी)	१.८०	६० %	१.५०	५० %
५	पोमग्रेनेट अरील एक्स्ट्रॅक्टर	१.८०	६० %	१.५०	५० %

अ.न.	कृषि औजारावा प्रकार	अ.जा., अ.ज., महिला व २ हेक्टर पर्यंत जमीनधारणा असलेले शेतकरी		२ ते ५ हेक्टर जमीनधारणा असलेले शेतकरी	
		मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजारे	अनुदानाची टक्केवारी	मंजूर कमाल अनुदान मर्यादा प्रती यंत्र/औजारे	अनुदानाची टक्केवारी
१	२	३	४	५	६
६	सीताफळ पल्प काढणी यंत्र	१.८०	६० %	१.५०	५० %
७	डीहायड्रेशन युनिट/ प्रीकिंग मशीन/ब्लुमीडीफायर (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	१.८०	६० %	१.५०	५० %
८	पॅकींग मशीन (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	३.००	६० %	२.४०	५० %
९	सर्व प्रकारचे पॉवर ड्रायव्हन डीहस्कर/शेल्डर/श्रेशर/हॉव्स्टर/डी-स्पायकिंग/डीकोनिंग मशीन/पिलर/स्पील्टर/स्ट्रीपर (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	०.७५	६० %	०.६०	५० %
१०	सर्व प्रकारचे बॉयलर/स्टीमर/झायर (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	१.००	६० %	०.८०	५० %
११	सर्व प्रकारचे सोलर ड्रायर ४००-१००० चौफुट चटई क्षेत्राकरिता (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	३.५०	६० %	३.००	५० %
१२	सर्व प्रकारचे वाशिंग मशीन (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	०.६०	६० %	०.५०	५० %
१३	सर्व प्रकारचे ग्रायंडर/पल्वरायजर/पोलीशर (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	०.६०	६० %	०.५०	५० %
१४	सर्व प्रकारचे क्लीनर कम ग्रेडर/ ग्रेडीएन्ट सेपरेटर / स्पेसिफिक ग्रेवीटी सेपरेटर (सर्व प्रकारच्या फलोत्पादन/अन्नधान्य/गळीतधान्य पिकांसाठी)	१.००	५० %	०.८०	४० %

(टीप: रेज्डबेड प्लॅन्टर इन्क्लाईन्ड प्लेट प्लॅन्टर व शेपर अटॅचमेंटसह (बीबीएफ यंत्र - इतर औजारांसह) यासाठी प्रकल्पांतर्गत अनुदान देय नाही याची नोंद घ्यावी.)

प्रपत्र -२
स्थळ पाहणी अहवाल
(ट्रॅक्टरव्यतिरिक्त औजारांसाठी)
Desk -2

अ.क्र.	बाब	तपशील
१.	लाभार्थ्याचे नाव	
२.	गावाचे नाव	
३.	तालुका	
४.	जिल्हा	
५.	लाभार्थी प्रवर्ग	
६.	स्थळ पाहणी दिनांक	
७.	बाब	हवामान अनुकूल कृषी यांत्रिकीकरण २०१९-२०
८.	ग्राम कृषि संजीवनी समिती मंजूरी दिनांक	
९.	स्वमालकीचा ट्रॅक्टर/ पॉवर टिलर उपलब्ध आहे का? (ट्रॅक्टरचलित औजारांसाठी आवश्यक)	होय/ नाही
१०.	ट्रॅक्टर/पॉवर टिलर चलित औजारांसाठी ट्रॅक्टरचा/पॉवर टिलरची आवश्यक अश्वशक्ती (ट्रॅक्टरचलित औजारांसाठी आवश्यक)	१) २० एचपी पेक्षा कमी २) २०-३५ एच पी पर्यंत ३) ३५ एच पी पेक्षा जास्त
११.	ट्रॅक्टरचा नोंदणी क्रमांक (RC पुस्तिका) (ट्रॅक्टरचलित औजारांसाठी आवश्यक)	
१२.	तपशील	यंत्र/औजाराचे नाव: कंपनीचे नाव: मॉडेल क्र.:

प्रस्तावित प्रकल्प स्थळाची लाभार्थी समक्ष पाहणी केली असता सदर घटकांतर्गत मागणी केलेले यंत्र/औजारे हे अनुदानास पात्र/अपात्र आहे. तरी सदर लाभार्थ्यास पूर्वसंमती देणेस शिफारस करण्यात येत आहे/ नाही.

समक्ष-

लाभार्थ्याचे नाव व स्वाक्षरी/अंगठा

(श्री.

)

स्वाक्षरी

कृषि सहाय्यक

दिनांक

प्रपत्र -३
स्थळ पाहणी अहवाल
(ट्रॅक्टरसाठी अर्ज केलेल्या अर्जदारांसाठी)
Desk -2

अ.क्र.	बाब	तपशील
१.	लाभार्थ्याचे नाव	
२.	गावाचे नाव	
३.	तालुका	
४.	जिल्हा	
५.	लाभार्थी प्रवर्ग	
६.	स्थळ पाहणी दिनांक	
७.	बाब	हवामान अनुकूल कृषी यांत्रिकीकरण २०१९-२०
८.	ग्राम कृषि संजीवनी समिती मंजूरी दिनांक	
९	ट्रॅक्टरची अश्वशक्ती	२० एच पी पेक्षा कमी / २०-३५ एच पी पर्यंत / ३५ एच पी पेक्षा जास्त
१०.	बीबीएफ यंत्रासाठी अर्ज केलेला आहे का?	होय/नाही
११.	तपशील	ट्रॅक्टर कंपनीचे नाव: मॉडेल क्र.:

प्रस्तावित प्रकल्प स्थळाची लाभार्थी समक्ष पाहणी केली असता सदर लाभार्थी घटकांतर्गत मागणी केलेल्या ट्रॅक्टरच्या पूर्वसंमतीसाठी पात्र आहे/नाही. तरी सदर लाभार्थ्यांस पूर्वसंमती देणेस शिफारस करण्यात येत आहे/नाही.

समक्ष-

लाभार्थ्याचे नाव व स्वाक्षरी /अंगठा

(श्री.

)

स्वाक्षरी

कृषि सहाय्यक

दिनांक

कृषि यांत्रिकीकरण (ट्रॅक्टरव्यतिरिक्त इतर यंत्रे/औजारे) : मोका तपासणी अहवाल
(मंडळ कृषि अधिकारी यांनी करणे)

Desk-४

१. तपासणी दिनांक:-.....
२. योजनेचे नाव:-.....
३. लाभार्थीचे नांव:-.....
४. पत्ता- गाव:-....., तालुका:-....., जिल्हा:-.....
दुरध्वनी / मोबाईल क्र. :-
५. लाभार्थी प्रवर्ग अ) क्षेत्रानुसार प्रवर्ग:- ब) सामाजिक प्रवर्ग:-
६. प्रत्यक्ष तपासणीत आढळून आलेल्या यंत्र/औजारांचा तपशील:-
 - i. यंत्र/औजाराचे तांत्रिक नाव :
 - ii. यंत्र/औजाराचे उत्पादक कंपनीचे नाव :
 - iii. यंत्र/औजाराचे पुरवठादाराचे/ विक्रेत्याचे नाव :
 - iv. यंत्र/औजाराचा मॉडेल/मेक/लॉट क्रमांक व एच. पी. :
 - v. यंत्र/औजाराचा तपासणी अहवाल क्र. /BIS प्रमाणपत्र:
 - vi. यंत्र/औजार खरेदी दिनांक :
 - vii. यंत्र/औजार प्रत्यक्ष प्राप्त (डिलिव्हरी)दिनांक :
 - viii. ट्रॅक्टर चलित औजारांसाठी ट्रॅक्टरचा आवश्यक एच.पी. :
 - ix. ट्रॅक्टर चलित औजारांसाठी ट्रॅक्टरचा वाहन नोंदणी क्रमांक (R C बुकची प्रत):

७. बिलाचा व अनुदानाचा तपशील -

अ.क्र.	यंत्र/औजाराचे तांत्रिक नाव /तपशील	रक्कम अदा केलेल्याची पद्धत (इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीने/धनादेश/धनाकर्ष)	बिलाचा तपशील			तपासणी अधिकाऱ्यांने अनुदानासाठी शिफारस केलेली रक्कम
			बील क्र.	दिनांक	बीलानुसार खरेदीची रक्कम	
१.						

८.उत्पादक कंपनीने यंत्र/औजारावर परिक्षण अहवाल क्रमांक व मॉडेल क्रमांक कोरला आहे काय? होय/नाही.

९.शेतकऱ्यांने खरेदी केलेले यंत्र/औजाराचे मॉडेल/मेक मार्गदर्शक सूचनेमध्ये नमुद केल्यानुसार आहे काय? होय/नाही.

वरीलप्रमाणे यंत्रे / औजाराची तपासणी मी स्वतः केली असून यंत्रे / औजार सुस्थितीत असल्याचे आढळले. योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार देय असलेली अनुदानाची रक्कम रु. (अक्षरी रुपये)

शेतकऱ्याचे बँक खात्यात जमा करण्याबाबत शिफारस करण्यात येत आहे.

समक्ष-

लाभार्थ्याचे नाव व स्वाक्षरी /अंगठा

(श्री.

)

(टिप-सदर तपासणी अहवालाची एक प्रत लाभार्थ्यास द्यावी)

स्वाक्षरी मंडळ कृषि अधिकारी
(दिनांकीत स्वाक्षरी)

प्रपत्र-६
पर्यवेक्षीय तपासणी अहवाल

१.	तपासणी दिनांक	
२.	तपासणी अधिकारी	श्री/श्रीमती
३.	पदनाम	
४.	तपासणीवेळी उपस्थित इतर अधिकारी/कर्मचारी	१. श्री/श्रीमती पदनाम २. श्री/श्रीमती पदनाम
५.	लाभार्थ्याचे नाव	श्री/श्रीमती _____ सर्वे नं./गट न. _____ वर्गवारी: _____ (अ.जा./अ.ज./महिला/अल्प भुधारक/अत्यल्प भुधारक /इतर) _____ मु.पो. _____ ता. _____ उपविभाग _____ जि. _____
६.	बाब	हवामान अनुकूल कृषी यांत्रिकीकरण २०१९-२०
७.	प्रकल्पाचे ठिकाण	
८.	यंत्र/औजारांचा तपशील १) यंत्र/औजाराचे तांत्रिक नाव : २) यंत्र/औजाराचे उत्पादक कंपनीचे नाव: ३) यंत्र/औजाराचे पुरवठादाराचे/ विक्रेत्याचे नाव : ४) यंत्र/औजाराचा मॉडेल/मेक/लॉट क्रमांक व एच. पी. : ५) यंत्र/औजाराचा तपासणी अहवाल क्र./BIS प्रमाणपत्र: ६) यंत्र/औजार खरेदी दिनांक : ७) यंत्र/औजार प्रत्यक्ष प्राप्त (डिलिव्हरी) दिनांक : ८) ट्रॅक्टर चलित औजारांसाठी ट्रॅक्टरचा आवश्यक एच.पी.:	
९.	लाभार्थ्यास देय अर्थसहाय्याची रक्कम रु.	
१०.	तपासणी मध्ये अर्थसहाय्याची परिगणना बरोबर केलेली आहे काय ?	होय/नाही
	नसल्यास तफावत रक्कम रु.	
११.	मार्गदर्शक सूचनेप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आलेली आहे काय ?	होय/नाही

१२.	लाभार्थ्यांचे सर्वसाधारण अभिप्राय
१३.	गुणवत्तेबाबत तपासणी अधिकाऱ्याचे अभिप्राय

तपासणी अधिकारी, श्री.

पदनाम.

(स्वाक्षरी)

इतर अधिकारी श्री.

पदनाम.

(स्वाक्षरी)

लाभार्थ्यांची/ लाभार्थी प्रतिनिधीची स्वाक्षरी

(नाव:)